

Asia: VN/20569/2023

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi lastensuojelulain ja varhaiskasvatuslain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Päijät-Hämeen hyvinvointialue toteaa hallituksen esityksestä lastensuojelulain ja varhaiskasvatuslain muuttamisesta seuraavaa:

Päijät-Hämeen hyvinvointialue katsoo, että jälkihuollon ikärajan laskeminen nykyisestä voidaan toteuttaa, vaikkakin ikärajan laskemiseen sisältyy riskejä koskien erityisen tuen tarpeessa olevia ja paljon erilaista tukea tarvitsevia yli 23-vuotiaita nuoria. Muutokseen sisältyy myös muita epävarmuustekijöitä. Vuonna 2020 voimaan astuneen jälkihuoltoian nostamisen osalta ei tehty vaikutusten arviointia. Toisaalta nyt käsillä olevasta lainmuutoksesta ei ole saatavilla vaikutustietoa. 1.1.2020 voimaan tulleesta jälkihuollon ikärajan nostamisen vaikutuksista ei ole tietoa mm. syrjäytymiskehitykseen tai sen estämiseen. Lasten-suojelun asiakkuuden pitkittymisen ehkäiseminen ja painopisteen siirtyminen lastensuojelun kaltaisesta erityispalvelusta sosiaalihuollon muihin palveluihin ovat kuitenkin kannatettavia asioita. Muutos on myös linjassa STM:n työryhmän ehdotuksen kanssa jälkihuollon uudistamisesta aikuistumisen ja itsenäistymisen tueksi. Ehdotuksella edistettäisiin eri hallinnonalojen irrallisten palvelujen sijaan kokonaisvaltaista ja koordinoitua yhteistyötä yli sektorien. Aikuistumisen ja itsenäistymisen tuen kokonaisuuden kehittäminen on välttämätöntä käynnistää osana jälkihuollon ikärajan muutoksen toimeenpanoa. Tämän kokonaisuuden kehittämiseen tarvitaan kansallista ohjausta. Kuten hallituksen esityksessä todetaan, muutoksen vaikutuksia pienentää todennäköisesti se, että jälkihuollon pidennys on ollut voimassa vähän aikaa eikä palvelujärjestelmäkokonaisuus ole vielä vakiintunut. Muutoksen vaikutukset vaihtelevat kuitenkin todennäköisesti alueellisesti.

Päijät-Hämeen hyvinvointialueen näkemyksen mukaan monien jälkihuoltoon nykyisen lain mukaan oikeutettujen 23–25 -vuotiaiden tuen tarpeet ovat suuret. Todennäköistä on, että näiden nuorten osalta kustannukset siirtyvät lastensuojelun palvelutehtävästä työikäisten palvelutehtävän kustannuksiksi. Osa jälki-huollossa olevista nuorista tulee kuulumaan erityisen tuen tarpeessa oleviin asiakkaisiin vielä jälkihuollon päättymisen jälkeen. Palvelujärjestelmän kehittämisessä tulee

varmistaa, että tarjottavat palvelut vastaavat kyseisen asiakasryhmän tuen tarpeeseen. Yksilötasolla tarvitaan myös onnistuneiden siirtymien varmistamista palvelusta toiseen. Edellä mainitusta johtuen Päijät-Hämeen hyvinvointialue suhtautuu suurella varauksella hallituksen esityksessä esitettyjen säästöjen toteutumiseen arvioidun mukaisesti. Itsenäistymisen alkuvaiheen tehostamisen lisäksi hyvinvointialueilla tarvitaan panostuksia nuorten aikuisten ja perheiden sosiaalipalvelujen kehittämiseen. Myös terveydenhuollon toimivuus on keskeinen osa nuorten tuen tarpeisiin vastaamista. Myös kuntien kanssa yhteistyötä kehittämällä voidaan osaltaan vähentää esitetyn muutoksen vaikutuksia huomioiden kuitenkin esim. kuntien etsivän nuorisotyön rajalliset resurssit.

Päijät-Hämeen hyvinvointialue katsoo, ettei puolen vuoden siirtymäaika ole riittävä aika muutokselle. Huomioiden esim. Päijät-Hämeessä jälkihuollon piirissä olevien asiakkaiden määrän, palveluiden uudelleen järjestelemisen tarpeen sekä asiakasryhmän tuen tarpeet, vuoden siirtymäaikaa voidaan pitää perusteltuna. Myös talousarviovalmistelun aikataulu huomioiden vuotta 2024 koskevat muutokset tulisi olla tiedossa jo nyt. Aikataulussa tulee huomioida myös henkilöstöä koskevien muutosten arviointi ja riittävä aika niiden valmistelulle. Lain voimaan tuleminen vuoden 2024 alusta on tärkeää, jotta lain täytäntöönpano alkaa tehokkaasti. Jälkihuoltovarojen siirtämisen takarajan ja nuoren määritelmän päivittäminen on välttämätöntä jälkihuollon ikärajan laskemisen yhteydessä.

Varhaiskasvatuksen järjestämisvastuu ja siitä aiheutuneiden kustannusten korvaaminen

Päijät-Hämeen hyvinvointialueen näkemys on, että sääntelyn tarkentaminen on välttämätöntä, jotta varmistetaan sijoitetun lapsen subjektiivisen varhaiskasvatusoikeuden toteutuminen ja varhaiskasvatuksesta aiheutuneiden kustannusten kustannus- ja korvausvastuu selkiytyy. Selkeät säännökset kustannusten osalta ehkäisevät myös asiaan liittyviä hallintoriita-asioita. Varhaiskasvatuslain muutoksen on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2024. Päijät-Hämeen hyvinvointialue kiinnittää huomiota siihen, varhaiskasvatuksen järjestämisvastuun ja siitä aiheutuneiden kustannusten korvaamista koskevissa tulkinnoissa on ollut kunnissa ja hyvinvointialueilla epäselvyyksiä vuoden 2023 aikana. Kuntia ja hyvinvointialueita olisi tärkeää informoida vielä erikseen, että varhaiskasvatus on kunnan järjestämisvastuulla oleva tehtävä, eikä järjestämis- ja rahoitusvastuuta voida osoittaa hyvinvointialueelle myöskään vuonna 2023. Päijät-Hämeen hyvinvointialue toteaa lisäksi, että sijoitettujen lasten varhaiskasvatuksen asiakasmaksukäytännöt kaipaavat yhtenäistämistä ja siten myös ohjeistamista siitä.

Sote-uudistuksesta johtuvat korjaukset

Päijät-Hämeen hyvinvointialue pitää tärkeänä, että SOTE100-esitykseen sisältyneet ja lastensuojelulain muutoksia koskeneet teknisluonteiset virheet korjataan. Erityisen merkityksellinen

tarkennus koskee asumisoloihin liittyvien puutteiden korjaamista ja tarpeenmukaisen asunnon järjestämistä. Päijät-Hämeen hyvinvointialue pitää tärkeänä, että sääntely tunnistaa edelleen myös kunnan asuntoviranomaisen roolin asiassa, vaikka viimekädessä lastensuojelu turvaa asumisen.

Forsberg Mika
Päijät-Hämeen hyvinvointialue

Orelma Eevaliisa
Päijät-Hämeen hyvinvointialue